

Naziv predmeta	Teorija grešaka
Semestar / godina	3/2
ECTS krediti	Predavanja: 2.0 Vježbe: 2.0 Projekat: 1.0 Ukupno: 5 Status: obavezan
Nastavnik	Doc. dr. Esad Vrce
Broj sati u semestru	Predavanja: 30 h Vježbe: 30 h Projekat: 30 h Individualni rad studenta: 35 h Ukupno: 125 h
Ishodi učenja	Cilj predmeta je razumijevanje temeljnih pojmova i problema geodetskih mjerenja izjednačenja i jednostavnih statističkih testova. Nakon završenog kursa student će: • Razumjeti osnovne pojmove na području vjerovatnoće i statistike, • Koristiti hipoteze u testiranju kvalitete geodetskih podataka, • Shvatiti princip širenja, prostiranja grešaka i s tim u vezi riješiti određene geodetske probleme, • Koristiti osnovne statističke paketa u rješavanju problema za obradu podataka (Excel, itd), • Razumjeti princip metoda najmanjih kvadrata
Silabus (Lista lekcija)	1. Uvod u vjerovatnoću, statistiku, mjerenja i teorije grešaka. 2. Slučajna promjenjiva. Poligoni i histogrami frekvencija. Numeričke karakteristike slučajne promjenjive. Istinita vrijednost, srednja vrijednost, standardna devijacija, varijansa. 3. Gaussova normalna razdioba. 4. Slučajne primjenjive i distribucija vjerovatnoće, Studentova, H_i^2 i Fisherova distribucija. 5. Prikupljanje podataka i geodetska mjerenja. Geodetska mjerenja i njihova povezanost s teorijom vjerovatnoće i statistike. 6. Testiranje hipoteza (koncept, parametarsko i neparametarsko testiranje. 7. Procjena (uzorkovanje, tačkaste procjene, procjena intervala, interval pouzdanosti). Uzorci i statistički testovi. Statistički testovi jednog uzorka. Interval pouzdanosti za srednju vrijednost i varijansu. 8. Statistički testovi dva uzorka. Poređenje dvije varijanse. F-test, t-test., Fisher-Behrensov problem. 9. Statistički testovi više uzoraka. Bartlettov test homogenosti, ANOVA test. 10. Korelacija i regresija (uvod, modeli, linearna regresija, korelacija). 11. Slučajni vektor i varijans-kovarijans matrica. Zakon širenja varijans-kovarijans matrica. Prostiranje, propagiranje slučajnih grešaka. 12. Mjere preciznosti u jedno, dvo i tro-dimenzionalnom prostoru. 13. Princip metode najmanjih kvadrata, vrste izjednačenja. 14. Primjena MNK s jednostavnim primjerima. Izjednačenja direktnih mjerenja iste i različite preciznost.
Preduslovi	Matematika

Preporučena literatura	1. Feil, L.: Teorija pogrešaka i račun izjednačenja, Udžbenik Geodetskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, Zagreb 1990 2. Frankić, K.: Uvod u izjednačenje metodom najmanjih kvadrata, Skripta, Sarajevo, 2007 3. Koch, K.R.: Parameter estimation and hypothesis testing in linear models, Springer-Verlag, Berlin, 1988 4. Pašalić, S.: Račun izravnjanja, Svjetlost, Sarajevo, 1989 <i>Dodatna literatura:</i> 5. Wolf, P. , Ghilani, C.: Adjustment computations, statistics and least squares in surveying and GIS, John Wiley&Sons, inc., 1997												
Provjera znanja	Dva testa u toku semestra (2 * 25% = 50%). Završni ispit (pismeni ispit teorijsko-praktičnih znanja.) - 50%												
Ocjenjivanje	<table style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="width: 50%;">10 (A) izvrstan</td> <td style="width: 50%;">95 - 100</td> </tr> <tr> <td>9 (B) odličan</td> <td>85 - 94</td> </tr> <tr> <td>8 (C) vrlo dobar</td> <td>75 - 84</td> </tr> <tr> <td>7 (D) dobar</td> <td>65 - 74</td> </tr> <tr> <td>6 (E) dovoljan</td> <td>55 - 64</td> </tr> <tr> <td>5 (F,FX) nedovoljan</td> <td>manje od 55</td> </tr> </table>	10 (A) izvrstan	95 - 100	9 (B) odličan	85 - 94	8 (C) vrlo dobar	75 - 84	7 (D) dobar	65 - 74	6 (E) dovoljan	55 - 64	5 (F,FX) nedovoljan	manje od 55
10 (A) izvrstan	95 - 100												
9 (B) odličan	85 - 94												
8 (C) vrlo dobar	75 - 84												
7 (D) dobar	65 - 74												
6 (E) dovoljan	55 - 64												
5 (F,FX) nedovoljan	manje od 55												

Sedmica	Predavanja	Vježbe
1	Sadržaj predmeta i način savladavanja gradiva. Uvod u vjerovatnoću, statistiku, mjerenja U teoriju izjednačenja.	Uvod u vjerovatnoću i statistiku, pojam mjerenja, jednostavni primjeri mjerenja u geodeziji.
2	Slučajna promjenjiva. Poligon i histogram frekvencija. Numeričke karakteristike slučajne promjenjive.	Više primjera (uglovi, dužine...). Poligon i histogram frekvencija. Računanje numeričkih karakteristika, sredina, varijansa, momenti, koeficijenti asimetrije i spljoštenosti.
3	Normalna ili Gaussova razdioba podataka, funkcija gustine vjerovatnoće. Veza između funkcije i gustine vjerovatnoće.	Zadaci iz Normalne ili Gaussove razdiobe. Korištenje tabela.
4	Ostale razdiobe koje se koriste u geodeziji. Studentova, Fisherova, Hi kvadrat i Tau distribucija.	Zadaci iz ostalih razdioba, Studentove, Fisherove, Hi kvadrat i Tau distribucije. Korištenje odgovarajućih tabela i priprema za Testiranje uzoraka.
5	Uzorak, populacija. Statistički testovi jednog i dva uzorka. Usporedba dvije varijanse. F-test, t-test. Fisher-Behrensov problem.	Primjeri Testiranja jednog i dva uzorka. Upotreba F-testa, t-testa. Fisher-Behrensove metode. Više primjera.
6	Statistički testovi više uzoraka. Bartlettov test homogenosti. Analiza varijansi, ANOVA test.	Testiranja više uzorka. Upotreba Bartlettovog testa, ANOVA testa. Više primjera
7	Prilagodba empirijske teoretskoj distribuciji.	Primjer iz prilagodbe empirijske teoretskoj distribuciji. Više primjera određivanja elipsi grešaka
8	Slučajni vektor i varijans- kovarijans matrica. Dvo i višedimenzionalne razdiobe. Elipsa grešaka. Mjere preciznosti u jedno, dvo i tro-dimenzionalnom prostoru.	1. Parcijalni ispit
9	regresija (uvod, modeli, linearna regresija).	Primjena regresije. Više primjera.
10	Zakon prirasta varijans-kovarijans matrica i matrica kofaktora.	Primjena zakona varijans-kovarijans matrica. Više primjera.
11	Primjena zakona varijans-kovarijans matrica kod funkcija nepoznatih parametara.	Više primjera primjene zakona kod funkcija rezultata mjerenja i kod funkcija nepoznatih parametara.
12	Izjednačenje metodom najmanjih kvadrata (MNK). Osnovni uslov MNK. Matrica težina i određivanje težina.	Primjena osnovnog uslova MNK kod sistema jednačina. Primjeri određivanja težina kod različitih tipova mjerenja.
13	Primjena MNK kod jednostavnijih izjednačenja. Izjednačenje direktnih mjerenja iste i različite tačnosti. Opća aritmetička sredina.	Primjeri MNK kod izjednačenja direktnih mjerenja (uglova, dužina) iste i različite tačnosti.
14	Izjednačenje dvostrukih mjerenja iste i različite tačnosti.	Primjeri izjednačenja dvostrukih mjerenja iste i različite tačnosti. Više primjera.
15	Rekapitulacija gradiva. Pitanja studenata, diskusija.	2. Parcijalni ispit